7/798

T. C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
Koordinasyon ve Mevzuat Dairesi Başkanlığı

SÜRELİ
İVEDİ

**SAYI** : B.18.0.APK.0.03-01.090.01.01- 618-1790 07/7/2003

**KONU** : Sn. Abdülaziz YAZAR ve Erdoğan KAPLAN'ın Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

**İLGİ** : 28/06/2003 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-848 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Hatay Milletvekili Sayın Abdülaziz YAZAR'ın "İskenderun Körfezinde demirli bulunan tehlikeli madde yüklü bir yabancı gemiye ilişkin" 7/797 esas nolu ve Tekirdağ Milletvekili Sayın Erdoğan KAPLAN'ın "Ergene Nehrindeki kirlilik ve taşkından kaynaklanan sorunlara ilişkin" 7/798 esas sayılı yazılı soru önergeleri Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

**Osman PEPE**
**Bakan**

**EKLER:**
**EK-1:** Cevabi yazı (7 sayfa)

**DAĞITIM:**
**Gereği :**
Türkiye Büyük Millet Meclisi Bşk.
(Kan. ve Kararlar Dai. Bşk.)

**Bilgi:**
Başbakanlığa

*T. C. Çevre ve Orman Bakanlığı APK Kurulu Başkanlığı Atatürk Bulvarı No: 153 Bakanlıklar/ANKARA*
*Tel: 417 77 22 Fax: 417 91 60 e-mail: koordmevz@orman.gov.tr*

7/798

**TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ SAYIN ERDOĞAN KAPLAN'IN ERGENE NEHRİNDEKİ KİRLİLİK VE TAŞKINDAN KAYNAKLANAN SORUNLARA İLİŞKİN 7/798 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞININ CEVABI**

**1-** Yunanistan'a tazminat ödenmesi talebi ile ilgili bugüne kadar Bakanlığımıza herhangi bir bilgi ve belge intikal etmemiştir.

**2-** Bu konu Bakanlığımız yetki ve görev alanı dışında olup, DSİ Genel Müdürlüğünün yetki ve görevleri arasındadır.

**3-** Ülkemizde kalkınma çabalarımızın çevre ile uyumlu sürdürülmemesi, sanayileşmenin ve kentleşmenin sağlıksız ve plansız gelişme eğilimleri göstermesi, çevre sorunlarının artmasına, çevresel kalite değerlerinin bozulmasına, su, hava ve topraklarımızın kirlenmesine, verimli tarım arazilerinin yok olmasına ve bazı canlı türlerinin soylarının tehlike altına girmesine neden olmaktadır.

Ülkemizde çevre sorunlarının ileri boyutlarda görüldüğü yerlerden birisi de Ergene Havzası ve Tekirdağ İlimizdir.

Ülkemizin en büyük sanayi merkezleri olan İstanbul ve Kocaeli İllerinde yer kalmaması sonucu Trakya bölgesine yönelen sanayi kuruluşları; 1973 yılında Tekirdağ Çerkezköy İlçesinde, Çerkezköy Organize Sanayi Bölgesinin kurulması ile birlikte Çorlu Deresi Ergene Nehri Havzası boyunca hızlı bir yayılma göstermiştir. Bölgenin diğer sanayi bölgelerine yakınlığı, ulaşım kolaylığı, engebesiz araziye sahip oluşu ve hepsinden önemlisi yeraltı su kaynaklarının zenginliği gibi özellikleri bölgeyi yer altı suyu tüketimine dayalı tekstil, deri, kağıt ve kimya sektörlerine ait sanayi tesisleri için cazibe merkezi haline getirmiştir. Belediyelerce altyapısız sanayi bölgesi oluşturulması da sanayi tesisi sayısının artışını körüklemiştir.

Diğer yandan, Ergene Nehri Havzası üzerindeki il ve ilçe belediyelerinin atıksu arıtma tesisleri bulunmaması sebebi ile evsel atıklarını doğrudan Ergene Nehrine veya kollarına deşarj etmektedirler. Yine Trakya bölgesindeki geniş tarım arazilerindeki aşırı gübreleme ve zirai ilaçlama faaliyetleri de Ergene Nehrinin kirletici unsurlarından birisidir.

Bölgedeki çevre sorunları öncelikli olarak ele alınmış ve çözüme yönelik çalışmalar devam etmektedir. Önemli çevre sorunları ve bunların giderilmesine yönelik yapılan ve devam eden çalışmalar aşağıda özetlenmiştir.

12.02.1999 tarihinde Bakanlığımız Başkanlığında bölgedeki tüm kamu özel sektör ve gönüllü kuruluş temsilcileri ile "Trakya Çevre Sorunları ve Çözümü" toplantısı gerçekleştirilmiş olup bölgedeki sorunların çözümüne yine bölge halkının destek ve katılımı sağlanmıştır.

Bölgedeki çevre sorunlarına yerel yönetimler ve valiliklerin ortak çalışmaları ile çözüm getirilmesi amacıyla "Trakya Çevre Sorunları Hizmet Birliği" kurulması çalışmaları başlatılarak son aşamaya gelmiştir.

Bölgedeki kirlenmenin önemli nedenlerinden birisi 600'ün üzerindeki büyük sanayi kuruluşun atıklarından kaynaklandığı dikkate alınarak denetimlere ağırlık verilmiştir. 1992 yılında havzada sadece 10 adet arıtma tesisi bulunurken bugün tamamına yakını arıtma tesisini kurmuş ve çalıştırmaktadır.

TAİ (Türk Havacılık ve Uzay Sanayi) ile birlikte yürütülen "Ulusal Çevre Veri Tabanı Oluşturulması Projesi" çerçevesinde, Ergene Havzasını kapsayan pilot çalışma niteliğindeki çevre veri tabanı geliştirme çalışmaları tamamlanmak üzeredir. Bu program sayesinde ergene havzasında çevre ile ilgili her türlü bilgi internet üzerinden ilgili kuruluş ve kişilerin kullanımına açılacaktır.

Ergene Havzasındaki mevcut çok sayıda sanayi kuruluşunun tehlikeli atıkları da çevre ve halk sağlığı açısından büyük tehlike oluşturmaktadır. Bu soruna çözüm bulmak amacıyla Bakanlığımızca "Tehlikeli Atıkların Yönetimine İlişkin Fizibilite Projesi" 2000 yılında başlatılmış ve 2001 yılında sonuçlandırılmıştır. Proje ile bölgedeki sanayi atıklarının envanteri yapılmış, kurulması gereken tehlikeli atık bertaraf tesislerinin sayıları ve nitelikleri belirlenmiştir.

Ülkemizdeki çevre kirlenmelerinde sanayi tesislerinin yanında yerleşim merkezlerinden kaynaklanan sıvı ve katı atıklarda önemli bir yer tutmaktadır.

Havzadaki belediyelerin büyük çoğunluğunda kanalizasyon suları arıtılmadan derelere, göllere, denizlere verilmekte, çöpler düzensiz bir şekilde toplanmakta ve depolanmaktadır. Bu sorunlara çözüm getirmek amacıyla Bakanlığımızca ülke genelinde öncelikli alanlar belirlenmiş atık su ve katı atık yönetimine ilişkin havza boyutunda projeler hazırlanmıştır.

Bunlardan birisi de "Ergene Havzası Atık su Arıtımı ve Katı Atık Yönetimi Projesi"dir. Projenin toplam tahmini bedeli 260 milyon dolar civarındadır. Projenin finansmanı için iç kaynaklar yanında uluslararası finans kuruluşları nezdinde de girişimlerimiz sürdürülmektedir.

Proje ile Ergene Havzasındaki yerleşim birimlerinden kaynaklanan katı atıkların geri kazanılması ve uygun olan yerlerde ortak kurulacak düzenli deponi alanlarında bertarafı amaçlanmaktadır.

Trakya bölgesi de dahil Marmara Denizi çevre kirliliğinin önlenmesi yönünde de Bakanlığımızca çalışmalar devam etmektedir. Bu çerçevede Marmara Denizine kıyısı olan Valiler ve Belediye Başkanları katılımıyla bir dizi toplantılar yürütülmektedir. Bu toplantılarda "Marmara Denizi Çevre Sorunları Hizmet Birliği" kurulması kararlaştırılmış ve kuruluş çalışmaları sonuç aşamasına getirilmiştir. Ayrıca, Bakanlığımız elemanlarınca "Marmara Bölgesi Çevre Durum Raporu" hazırlanmıştır.

Ayrıca, Ergene Nehri kirliliği ile ilgili olarak, bölgedeki çiftçiler tarafından Bakanlığımız aleyhine açılan davalar Bakanlığımız lehine sonuçlanmaktadır. Mahkeme kararlarında Çevre Bakanlığının yasalarla kendisine verilen görevleri yerine getirdiği hususu vurgulanmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde Ergene Nehri Kirliliği ile İlgili Araştırma Komisyonu kurulmuş olup, komisyon çalışmaları sonucu alınan kararlar Bakanlığımızca yerine getirilecektir.

Bölgede Bakanlığımız ve İl Çevre Müdürlüğümüz elemanlarınca devamlı denetimler yapılmakta, fabrika atık sularından numuneler alınarak laboratuvarlarda analiz edilmekte ve kurallara uymayanlar hakkında cezai müeyyideler uygulanmaktadır. Bu çerçevede;

Arıtma tesisi bulunmayan ve zamanında faaliyete geçirmeyerek su kirliliğine sebebiyet veren sanayi tesislerinden 1992 yılında, 1 adet kağıt fabrikasına, 1993 yılında 12 adet tekstil, 11 adet deri ve 1 adet kağıt fabrikasına, 1994 yılında 17 adet tekstil, 6 adet deri ve 1 adet kağıt fabrikasına, 1995 yılında 20 adet tekstil fabrikasına, 1996 yılında 25 adet tekstil, 3 adet deri ve 2 adet kağıt fabrikasına, 1997 yılında 1 adet deri, 1 adet yağ fabrikasına, 1998 yılında ise 35 adet tekstil fabrikasına 2872 sayılı Çevre Kanununa göre idari para cezası, 6 adetine de değişik sürelerde faaliyet durdurma cezası; 2000 yılında fabrikalar 2131 defa denetlenmiş ve 55 fabrikaya ceza, 2001 yılında ise 1948 defa denetlenmiş ve 11 fabrikaya idari ceza uygulanmıştır.

**4-** 1998 yılı Yatırım Programında yer alan Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı, Bakanlığımız ve Trakya Üniversitesi arasında, 13.01.2000 tarihinde imzalanan protokol ile başlatılarak 25 Aralık 2002 tarihinde tamamlanmıştır. Bu planlama çalışması; bugüne kadar yürütülen Çevre Düzeni Planı çalışmalarından farklı olarak, uluslararası yaklaşımları bünyesinde bulunduran, çevre sorunlarının nedenlerini ve çözüm yollarını planlamanın uygulama süreçlerine entegre eden ve sürdürülebilir kalkınmanın fiziki planlama ile entegrasyonunu sağlayabilen ilk planlama çalışmasıdır. Ayrıca, ülkemizde İmar Kanunu gereğince yerel yönetimler tarafından yapılıp onaylanacak imar planları için gerekli olan her türlü altyapıyı ve ilkeleri belirlemiş durumdadır. Bu bakımdan planın uygulama aşamalarındaki karşılaşılabilecek sorunlar tespit edilerek bunların da önlemleri alınmış bulunmaktadır. Planlama çalışması tamamen Çevre Bakanlığının teknik ve idari birikimleri ve yaklaşımları ile kurgulanmıştır. Planda belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi planlamanın uygulama gücünün Çevre Bakanlığı tarafından kullanılması ile doğru orantılıdır. Ülkemizin diğer bölgelerine de örnek nitelikte olacak bu planlama çalışmasının uygulamaya geçirilmesi hem bölge için hem de ülkemiz için son derece önem arzetmektedir. Bakanlığımız planın onaylanması ile ilgili Çevre Düzeni Planı onayı yetkisinin Bakanlığımıza verilmesini istemektedir. Bu istek doğrultusunda planın onayı hemen gerçekleştirilebilecek ve uygulamalar hemen başlanacaktır.

**5-** Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı için 1998 yılı Yatırım Bütçesinde ayrılan 57 Milyar TL Trakya Üniversitesine ödenmiştir. Bitirilmiş bir proje olmasından dolayı projeye kaynak aktarılması mümkün değildir. Proje ödeneği tutarı dahilinde Teknik Şartnamede belirtilen işler tamamlanmıştır.